

ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ: СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА «ПО-НОВОМУ»

Л.О. Боцьора, аспірант

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті проаналізовано основні зміни, які вносяться до Податкового кодексу, проектом Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності». Здійснено порівняння вимог до суб'єктів малого підприємництва для переходу на спрощену систему оподаткування до і після внесення змін у Податковий кодекс.

Оподаткування є одним із найважливіших методів фінансового механізму. Такий важіль як податкові платежі є найсуттєвішим джерелом наповнення державної казни фінансовими ресурсами адже питома вага податкових надходжень становить більше як 70% усіх доходів бюджету. На жаль, така ситуація пояснюється високим податковим тиском на підприємців, а не ефективним функціонуванням системи оподаткування.

Варто зазначити, що незважаючи на недоліки та суперечності, які містяться у Податковому кодексі [1], прийняття даного нормативно-правового документа є важливим кроком у покращенні механізмів вітчизняної податкової системи. Адже законодавчий акт містить у собі усі загальнодержавні та місцеві податки і збори, що дозволяє усунути незручності, які пов'язані з пошуком умов адміністрування того чи іншого податку або ж збору. Прорахунком, на наш погляд, є те, що у чинному Податковому кодексі не міститься інформація стосовно оподаткування суб'єктів малого підприємництва, тобто нарахування та сплата податків за спрощеною системою оподаткування як і раніше здійснюється Указом Президента України від 3 липня 1998 року «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» [2].

Однак урядовці поквапилися виправити дану ситуацію, і вже 20 жовтня 2011 року у другому читанні був прийнятий проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» [3]. 28 жовтня Закон було направлено на підпис Президенту, а після опублікування він повинен вступити в дію вже з 1 січня 2012 року.

Проаналізуємо зміни щодо спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, які були внесені даним законопроектом. Для легшого порівняння груп фізичних та юридичних осіб, які мали та, які після внесення змін до Податкового кодексу,

мають право перейти на спрощену систему оподаткування наведемо загальні вимоги даних нормативно-правових актів у таблиці 1.

Серед основних змін, то вони є наступними:

1) відбулась зміна об'єкта оподаткування – тепер замість виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), розмір податку до сплати в бюджет для I та II груп суб'єктів малого підприємництва коливатиметься в межах 1-20% від розміру мінімальної заробітної плати, а для III та IV груп – 3-5% від обсягу доходу протягом календарного року.

Таблиця 1

Порівняння вимог до суб'єктів малого підприємництва для переходу на ССО до і після внесення змін у Податковий кодекс

Група		Вид діяльності	Об'єкт оподаткування	Чисельність працюючих	Ставка податку
до 31.12.2011 року			Обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)		% від об'єкта оподаткування
I	Фізичні особи-підприємці	будь-який окрім встановлених п 7. Указу Президента України від 03 липня 1998 року "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва"	до 500 тис. грн.	до 0-10 осіб	20- 200 грн.
II	Юридичні особи		до 1 млн. грн.	до 50 осіб	6% + ПДВ 10% без ПДВ
після 01.01.2012 року			Обсяг доходу протягом календарного року		% від розміру мінімальної зарплати
I	Фізичні особи-підприємці	роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	до 150 тис. грн.	0	1-10%
II	Фізичні особи-підприємці	надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	до 1 млн. грн.	0-10 осіб	2-20%
					% від об'єкта оподаткування
III	Фізичні особи-підприємці	надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна	до 3 млн. грн.	0-10 осіб	3% + ПДВ 5% без ПДВ
IV	Юридичні особи	будь-який (окрім встановлених п.5 ст. 291 Проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності"	до 5 млн. грн.	до 50 осіб	

Джерело: [2, 3].

Якщо до змін у законодавстві максимальний обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) мав становити не більше 0,5 млн. грн. для фізичних осіб-підприємців та 1 млн. грн. – для юридичних осіб, то тепер обсяг доходу протягом календарного року не перевищуватиме 3 млн. грн. у ФОП та 5 млн. грн. у юридичних осіб.

Виходячи з визначень, зазначених у законодавстві, фактично сам об'єкт оподаткування не змінився. Лише замість обсягу виручки від реалізації продукції розраховуватимуть отримані

малим підприємством доходи протягом календарного року. Фактично виручка від реалізації – це той самий дохід, однак тепер він не включає суми податку на додану вартість;

2) що стосується ставок податку, то на перший погляд, вони є цілком обґрунтованими. Однак Законом також встановлено, що ставка єдиного податку встановлюється для платників ЄП I, II, та III груп у розмірі 15%, а для платників IV групи тобто для юридичних осіб – у подвійному розмірі: а) до суми перевищення обсягу доходу; б) до доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до I або II (лише для фізичних осіб-підприємців); в) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у цій главі; г) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Тобто за порушення умов застосування ССО будуть встановлюватись підвищені ставки єдиного податку, а також може бути взагалі анульовано свідоцтво платника – єдиного податку.

3) скасовується вимога щорічного оформлення даного свідоцтва;

4) прийнятий закон скасовує заборону юридичним особам відносити до своїх валових витрат придбання товарів, робіт, послуг у фізичних осіб – платників єдиного податку. Хоча й Податковий кодекс разом з тим не забороняв співпрацю підприємств із спрощенцями, але неможливість перенести оплату їхньої праці на валові витрати зробила діяльність за цією схемою менш вигідною, ніж раніше. Тому така заборона з прийняттям Податкового кодексу викликала бурхливі масові протести з боку підприємців.

Значення цього положення є досить спірним адже, з одного боку, таке нововведення Податкового кодексу призвело до того, що платники податку на прибуток на загальній системі оподаткування масово відмовлялися від співпраці з підприємцями - спрощенцями, що, безумовно, нівелювало всі переваги цього способу оподаткування. Хоча, з другого боку, співпрацюючи з підприємцями на спрощеній системі оподаткування, юридичні особи намагались, таким чином, зменшити оподаткування свого прибутку за рахунок збільшення витрат на таких підприємців [4].

5) скасовується 50% надбавка, яка застосовується до фіксованих ставок єдиного податку за кожного найманого робітника;

6) окрім того, підприємцям дозволено не сплачувати єдиний податок під час відпустки, тобто вони матимуть економічно обґрунтоване право на «відпустку» протягом місяця, а також під час хвороби;

7) для ФОП – платників єдиного податку (за винятком платників ПДВ) потрібно буде вести книгу обліку доходів (без урахування витрат), а для ФОП, зареєстрованих платниками ПДВ – вести спрощений облік доходів і витрат платника єдиного податку;

8) для фізичних осіб, які здійснюють несистематичний продаж товарів, можна буде здійснювати свою діяльність на основі короткострокового свідоцтва;

9) окрім цього, значно розширено перелік суб'єктів господарювання, які не можуть бути платниками єдиного податку, тобто обмежено сферу застосування спрощеної системи оподаткування для окремих видів господарської діяльності (високорентабельних, доходи від яких є пасивними або, які за своєю суттю не потребують державної підтримки у вигляді сплати єдиного податку);

В результаті проведеного нами аналізу можна зробити висновки, що зазначені зміни є цілком адекватними. Тому, погоджуючись з авторами проекту, сподіваємось, що прийняття цих змін сприятиме вдосконаленню правового механізму оподаткування, а відтак і стимулюванню розвитку малого підприємництва в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: URL: <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва : Указ Президента України від 03 липня 1998 року : [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності : Проект Закону України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
4. Худицький Василь Обхідний маневр. Через неможливість роботи з юридичними особами вже у квітні сотні тисяч приватних підприємців згорнуть діяльність? / В. Худицький // Дзеркало тижня. – 2011. – №7. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт газети. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/newspaper/articles/76299#article>